

Frykter juks med stålprodukter kan få fatale følger

Aktører i den norske stålbransjen ønsker nå å rope et varsku for det de kaller bruk av enkelte undermåls stålprodukter på norske byggeplasser, og frykter bruk av for dårlig stål og uegnede stålssystemer i ytterste konsekvens kan få fatale følger.

Arve Brekkhus
ab@bygg.no

STÅL

– Vi ser det som et økende problem at det benyttes ikke-godkjente ståltyper, sammensatte stålssystemer, på norske byggeplasser, sier Ottar Haugen i selskapet Huth & Wien Engineering AS. Han peker på at det nå tilbys mange produkter til delvis ekstremt lave priser, men ikke nødvendigvis tilsvarende høy kvalitet.

– Dette kan gjøre seg gjeldende for relativt enkle, godt etablerte produkter som armeringsstål, men etter hvert også for mer komplekse produkter til bruk innen fundamentering og grunnarbeider, som f.eks. forankringer og peler, påpeker Haugen.

Mye import

Han sier at det importeres mange produkter både fra Europa og Asia som hevder å ha en riktig og god nok kvalitet, men at dette slett ikke alltid er tilfelle.

– Vi kan også peke på flere forhold hvor det bevisst jukses med dokumentasjonen av produktene ulike aktører ønsker å selge i markedet. Dette har vi tidligere sett i våre naboland Finland og Sverige, men også i Norge. Dokumentasjonen kan være mangelfull og kan også ofte beskrives som ren juks og inneholder blant annet informasjon om godkjenningssystemer som ikke eksisterer, sier geotekniker Helen Andersson i Huth & Wien Engineering.

Haugen og Andersson er ikke alene om å være bekymret for utviklingen. Jan Andreassen og Harald Ihler

BEKYMRET. Harald Ihler (f.v.) (SSAB), Jan Andreassen (SSAB), Ottar Haugen (Huth & Wien Engineering) og Helen Andersson (Huth & Wien Engineering) er bekymret over utviklingen i stålbransjen.

Foto: Trond Joelson

er i SSAB Europe (tidl. Ruukki) peker på at de har sett at det tilbys produkter de mener ikke er gode nok i forhold til spesifikasjonskravene som er gitt i ulike prosjekter.

– Vi har nok foreløpig ikke sett dette i like stor grad som Huth & Wien beskriver, men det er ikke tvil om at det har skjedd en dreining i markedet, og vi er bekymret over utviklingen, sier Andreassen og Ihler. Ikke minst mener de dette er i ferd med å bli en utfordring i sammensatte stålssystemer.

Regelverket godt nok

De mener kravspesifikasjonene og selve regelverket som benyttes er godt nok, men at kunnskapen rundt selve stålproduktene og dokumentasjonen som vedlegges produktene ofte ikke holder mål. Og at gjeldende krav og regelverk ikke etterfølges p.g.a. manglende kunnskap, men tidvis også manglende handlekraft.

– Vi ser at kunnskapen om stålkalitet og de ulike produkttypene og deres spesifikasjoner er mangelfull i alle ledd i byggebransjen. Man vet ikke godt nok hvilke spesifikasjoner som finnes for de ulike ståltypene og hvilke krav som gjelder for stålssystemene. Det er slett ikke slik at «stål er stål» – som noen faktisk sier. Riktige egenskaper

Ofte mangelfull dokumentasjon

for stålet er viktig for å oppnå et godt og varig resultat. Om man velger å ikke bruke veldokumenterte og godkjente produkter til bærende stålkonstruksjoner i grunnen kan det i verste fall føre til alvorlige hendelser, påpeker Haugen.

Verken Huth & Wien Engineering eller SSAB frykter økt konkurranse.

– Konkurranse er sunt, det er en selvfølge for oss som for andre aktører, men den må være på like vilkår. I prosjektbeskrivelser og anbudsrapporter ble tidligere gjerne et kjent produkt navn angitt med tilførselen «eller tilsvarende». Hva som faktisk mentes med dette var imidlertid ofte ganske diffust, da dette ofte ikke var nærmere spesifisert. Aksepterte man da kun et identisk produkt med nøyaktig samme egenskaper, eller et lignende produkt med noenlunde like egenskaper? At en produsent tilbyr et alternativt produkt som ligner et godkjent produkt betyr ikke nødvendigvis at det er likeverdig med hensyn til kvalitet og egnethet. Det er ingen selvfølge at et ganske likt produkt automatisk oppfyller samme regelverk og krav. Her var det grunnlag for mange misforståelser med tilhørende åpning for lettvinde løsninger. Formuleringen «eller tilsvarende» er pr. dags dato ikke lenger tillatt, men det er dessverre fortsatt ofte uklart hvilke krav som stilles til produktene i beskrivelsen. Det bør derfor spesifiseres mer nøyaktig hvilke krav som stilles, med

klare henvisninger til de regelverk som er gjeldende. Mange av disse kravene er relativt enkle å etterprøve for bestiller/byggherre, utdyper Haugen.

– Om man ikke er inne i denne terminologien til daglig er det selvsagt forståelig at det er utfordrende å kunne skille de ulike produktenes egenskaper. Dette unnskylper imidlertid ikke at det åpnes for bruk av undermåls produkter. Omfattende regelverk og produktmangfold kan være utfordrende for både byggherrer, konsulenter og entreprenører, og de må kanskje derfor rådføre seg med ekspertene i større utstrekning enn i dag, mener Andersson.

– Man må huske på at dette er viktige produkter; stål for grunnarbeid og geoteknikk sikrer både mennesker og materielle verdier. Handler man inn uegnede eller ikke-godkjente produkter vil det kunne være en mulig stor risiko – og det er byggherren som blir sittende med ansvaret. Er stålkaliteten det som regelverket krever, slik at produktet kan installeres uten problemer og holder levetiden ut? Stål som monteres i grunnen som peler, stag, osv. skal være sertifisert og sporbart. Det er viktig at man er kvalitetsbevisst når man vurderer produkter. Spesielt gjelder dette produkter i grunnen hvor feil bruk kan forårsake store settingsskader, utglidninger og i verste fall ras, påpeker Haugen

HUTH & WIEN ENGINEERING AS

- Etablert: 1991 (da som DE NEEF Norge AS) av dagens eiere.
- Eiere: Tømm Harald Huth og Dag Tore Wien.
- Daglig leder Tømm Harald Huth.
- Sju ansatte pr. 19.06. 2015.